

विहीर व कुपनलिका पुनर्भरण तंत्रज्ञान

प्रा. मदन पेंडके
श्री माणिक समिंद्रे
श्री संजय पवार

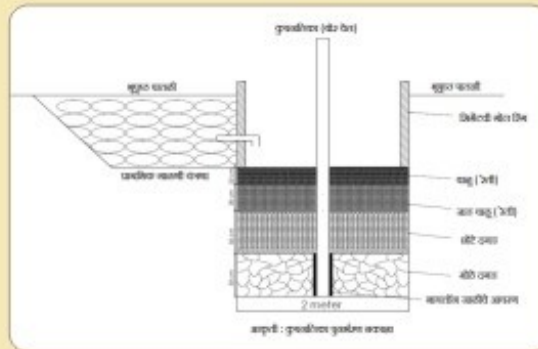
डॉ. भगवान आसेवार
डॉ. आनंद गोरे
डॉ. मेघा सुर्यवंशी

अखिल भारतीय समन्वयित कोरडवाहू शेती संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ
परभणी-४३१४०२

कुपनलिका पुनर्भरण तंत्रज्ञान

कुपनलिका पुनर्भरण संयंत्र दोन भागात विभागले आहे. प्रथम भाग म्हणजे प्राथमिक गाळण यंत्रणा. शेतातील पावसाचे वाहते पाणी चरांदारे वळवून एकत्रित रित्या प्राथमिक गाळण यंत्रणेपर्यंत आणावे. प्राथमिक गाळण यंत्रणेत १ x १ x १ मीटर चा खड्डा तयार करून यात मोठे व छोटे दगड टाकावे व आतून ३ इंच व्यासाचा पीव्हीसी पाईप मुख्य गाळण यंत्रणेत सोडावा.

- प्राथमिक गाळण यंत्रणेमुळे पावसाच्या पाण्याबरोबर वाहून येणारा काडी कचरा, तसेच काही प्रमाणात गाळ अडविण्यास मदत होईल व मुख्य गाळण यंत्रणेत कमी गाळाचे पाणी जाऊन मुख्य गाळण यंत्रणेची कार्यमान आयुष्य वाढविण्यास मदत होईल.
- दुसऱ्या भाग म्हणजे मुख्य गाळण यंत्रणा यात कुपनलीकेच्या सभोवताल २ मीटर व्यासाचा २.५ मीटर खोल खड्डा करावा त्यातील माती वर काढून घ्यावी. तसेच केसींग पाईप पुर्णपणे स्वच्छ करून घ्यावा. केसींग पाईपला खालून ५० सेंमी उंचीपर्यंत बारीक छिद्रे करावीत व त्यावर नायलॉन जाळीने छोकून पक्के बांधावे. नंतर खालून ५० सेंमी उंचीपर्यंत मोठे दगड त्यानंतर ५० सेंमी उंचीपर्यंत छोटे दगड व त्यावर ३० सेंमी उंचीपर्यंत जाड वाळू व त्यावर २० सेंमी उंचीपर्यंत बारीक वाळूचे थर घ्यावे.
- यानंतर १.५ मीटर व्यासाची सिमेंट रिंग जमिनीच्या पृष्ठभागापासून ६ इंच वर ठेवून मुख्य गाळण यंत्रणेचे काम पुर्ण करावे. वरच्या भागात सिमेंट रिंग ठेवण्याचा उद्देश म्हणजे वाजूची माती खड्यात किंवा गाळण साहित्यावर पावसामुळे घसरून पडणार नाही व एकंदरीत संपूर्ण संयंत्र दिर्घ काळापर्यंत सुरक्षित व सुस्थितीत राहील.

कुपनलिका पुनर्भरण मॉडेल / प्रारूप - आराखडा

कुपनलिका पुनर्भरण तंत्रज्ञान क्रमवार पध्दत

१.५ मी. व्यासचे खोदकाम

केसींग पाईपला छिद्र पाडून नायलॉन जाळीचे आवरण

खालून ५० सें.मी. पर्यंत मोठे दगड

त्यावर वाळूचा थर

सिमेंट रिंग टकण्याची पध्दत

● मार्गदर्शक ●

डॉ. बी.व्यंकटेश्वरलू
कुलपुरु, वनामकृवि, परभणी

डॉ. दत्तप्रसाद वासकर
संचालक संशोधन, वनामकृवि, परभणी